

TEKST 5 SAMENVATTINGSOPDRACHT NACHTWERK

- 1 Drie miljoen Nederlanders werken
soms of zelfs geregeld 's avonds en 's
nachts. Voor verpleegkundigen, politie-
agenten en metaalarbeiders hoort het er
5 gewoon bij. Maar het aantal mensen in an-
dere beroepen, dat buiten kantooruren
werkt, neemt al jaren gestaag toe. Fabriek-
ken draaien vaker 's nachts door en dienst-
verleners als kinderopvangcentra houden
10 hun deuren ook na zonsondergang open.
Om van al dat overwerk in de avonduren
maar niet te spreken.
- 2 Toch zijn de avonden en de nachten
niet de meest ideale momenten om te wer-
15 ken. Uit onderzoeken van TNO Arbeid blijkt
dat werknemers een groter risico lopen op
geweld. Er is daarnaast een verhoogde
kans op seksuele intimidatie. Doordat men-
sen 's nachts minder alert zijn en de perso-
20 nele bezetting meestal kleiner is, gebeuren
er – vooral in de kleine uurtjes – relatief
meer bedrijfsongelukken dan overdag. Bo-
vendien lijdt het sociale leven van nachtelij-
ke werkers vaak onder hun arbeidstijden.
- 3 TNO heeft ook duidelijk gemaakt dat
25 er een relatie bestaat tussen afwijkende
werktijden en gezondheidsproblemen.
Mensen die 's nachts werken, structureel
overwerken en weinig zeggenschap heb-
30 ben over hun rooster, hebben grotere kans
op gezondheidsklachten. Bij nachtwerkers
ontstaan in de loop der jaren vaak proble-
men met hun spijsvertering en chronische
slaapklachten.
- 4 “Mensen zijn nu eenmaal dagdieren”,
35 zegt John Klein Hesselink, onderzoeker en
adviseur bij TNO Arbeid. “Ons lichaam is
ingesteld op activiteiten overdag. 's Nachts
werken kost meer energie en overdag rust
40 je minder goed uit. Daarom mag je van de
wet ook niet langer dan zeven nachten ach-
ter elkaar werken.”
- 5 Maar de gezondheidsproblemen
worden niet alleen veroorzaakt door werken
45 in de nacht. Zo blijkt uit diverse onderzoe-
ken dat mensen in ploegendienst er vaak
ook een ongezonde levensstijl op na hou-
den. Ze roken meer, krijgen te weinig be-
weging en eten en slapen slecht. Met het
- 50 klimmen van de jaren kan deze levensstijl
samen met bijvoorbeeld de verhoogde
stress bij nachtwerkers ernstige klachten
veroorzaken. Zo hebben ploegendienstwer-
kers 40 procent meer kans op hart- en
55 vaatziekten dan mensen die overdag wer-
ken. Uit Deens onderzoek bleek vorig jaar
nog dat vrouwen door nachtwerk een ver-
hoogd risico lopen op borstkanker.
- 6 Zo gezien zou nachtwerk liever
60 vandaag dan morgen moeten worden afge-
schaft. Maar daarvan kan geen sprake zijn.
Bovendien zijn er altijd wel mensen bereid
om de aanslag op hun gezondheid en soci-
ale leven te accepteren, omdat ze 's nachts
65 werken nu eenmaal prettig vinden en de
hoge loontoeslagen wel kunnen gebruiken.
- 7 “Enerzijds wil de FNV de leden niet
verbieden 's nachts te werken”, zegt Louw
Elzinga, bestuurder van de vakbond FNV
70 Bouw. “Het levert hun veel geld op en ze
passen er hun uitgavenpatroon op aan.
Anderzijds moeten wij de mensen be-
schermen tegen ongezond werk en dus
moeten die toeslagen maar liever niet al te
75 hoog worden.”
- 8 Ondertussen krijgt Robert Strijers veel
werknemers op zijn spreekuur die door hun
nachtelijke arbeid steeds slechter zijn gaan
slapen. De neuroloog is hoofd van de poli-
80 kliniek voor slaap-waakstoornissen van het
VU-ziekenhuis in Amsterdam. “Ik schat dat
een kwart van de patiënten hun slaapstoor-
nis heeft te wijten aan ploegendiensten.
Vaak heeft het te maken met het ouder
85 worden en de duur van de ploegendienst.
We proberen een ander rooster uit en be-
kijken of lichttherapie en melatoninepillen
werken. Helpt het allemaal niet, dan moet
de werknemer zich afvragen of hij toch niet
90 liever in de dagdienst gaat werken.”
- 9 De slaapproblemen zijn vaak moeilijk
aan te kaarten bij werkgevers. Veel werk-
gevers vinden dat de klagers maar zeuren.
Maar de aandacht van bedrijfsartsen voor
95 slaapproblemen onder werknemers neemt
gelukkig wel toe. Niet zo vreemd ook. Want
volgens een Amerikaanse schatting – Ne-
derlandse cijfers zijn niet voorhanden –

100 brengt ploegendienst in de Verenigde Staten vijftig miljard dollar aan extra kosten met zich mee door nachttoeslagen, hoger ziekteverzuim, meer ongevallen en verminderde productiviteit.

10

105 Nog dit jaar begint in Nederland een onderzoek naar de mogelijkheid om zo vroeg mogelijk in het dienstverband vast te stellen of iemand wel of niet tegen werken in ploegendienst is opgewassen.

*naar een artikel van Mirjam van Immerzeel
de Volkskrant, 9 april 2002*